

SUOMEN PANKIN KIRJASTO

000 002 9466

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1951

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

HELSINKI 1952

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1951

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

★

HELSINKI 1952

SISÄLTÖ:

	siv.		siv.
<i>Suomen talouselämä vuonna 1951</i>	3	Setelien lunastaminen	19
Sotakorvaukset	3	Tilintarkastus	19
Teollisuus	3	Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus	19
Maa- ja metsätalous	4	Inventaukset sekä haarakonttorien ja	
Työmarkkinat	5	asioimistojen tarkastukset	19
Ulkomaankauppa	5	Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset	
Kotimaankauppa	6	rahastot	19
Liikenne	6	Johtokunta	19
Raha- ja pääomamarkkinat	7	Suomen Pankin soveltamien korkojen alen-	
Korkotaso	9	taminen	20
Maksutase ja pääomaliike	9	Uusi kirjeenvaihtajapankki	20
Hintataso	9	Osakekauppoja	20
<i>Suomen Pankin toiminta</i>	11	Uuden setelipainorakennuksen suunnittelu	
Rahan arvo ja pankin ulkomaiset suhteet	11	ja rakennustöiden aloittaminen	21
Luotonanto	12	Esitys Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n	
Korkomäärät	13	muuttamisesta	21
Setelistö	14	Palkkauksen ja eläkkeiden korottaminen,	
Setelinanto-oikeus ja sen käyttö	14	kalliinpaikanlisät sekä ylimääräisten toi-	
Pankin suhde valtioon	15	mihenkilöiden palkkaus	22
Ulkomaiset selvitystilitt	15	Toimenhaltijain vuosilomat	23
Remburssit	16	Eläkkeet ja avustukset	23
Pankin tilinpäätös	16	Haarakonttorien valvojat	23
<i>Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita</i>	19	Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat ..	24

Helsinki 1952. Valtioneuvoston kirjapaino

Suomen talouselämä vuonna 1951.

Suomen talouselämä kuluneena vuonna sai leimansa noususuhdanteesta, joka varsinkin viennin ja vientiteollisuuden välityksellä levisi maassamme. Syksyllä alkoi kuitenkin näkyä merkkejä siitä, että suhdannehuippu oli saavutettu, osaksi jo sivuutettu. Talouselämän voimakas nousu loi pohjan sille vakauttamispolitiikalle, jota linnarauhan aikana ja jälkeen ryhdyttiin toteuttamaan ja jonka lopulliset tulokset vasta tulevaisuus voi osoittaa.

Maatalouden tulos oli kuivan kesän johdosta jonkin verran heikompi kuin edellisenä vuonna. Sitä vastoin teollisuustuotanto volyymiltaan kohosi suuremmaksi kuin milloinkaan aikaisemmin. Ulkomaankauppa vilkastui suuresti tuonnin ja viennin volyymin kasvaessa ja hintojen samalla kohotessa. Täystyöllisyys vallitsi vuoden alkukuukausien tavallista lievemmän kausityöttömyyden loputtua. Maksutase muodostui harvinaisen edulliseksi. Rakennustoiminta oli edelleen vilkasta. Alkuvuodesta palkat ja hinnat nousivat kilpaa, mutta sen jälkeen kun linnarauha oli solmittu, olot rauhoittuivat. Vuoden jälkipuoliskolla hintatason nousu pysähtyi ja erinäiset hinnat alkoivat aleta. Luottolaitokset saivat vastaanottaa melko runsaasti talletuksia, ja eräissä suhteissa rahamarkkinoilla ilmeni helpponemistä, joskin kireys jatkuvasti antoi niille leiman.

Sotakorvaukset.

Kertomusvuoden aikana oli sopimusten mukaan suoritettava sotakorvauksia 17.95 milj. sotakorvausdollarin arvosta, mutta tähän tuli lisäksi edellisen vuoden lakkojen takia myöhästyneitä suorituksia 1.6 milj. dollarin arvosta. Suoritusten taakka oli siten erittäin raskas, kun muistaa, että

edellisen vuoden suoritusten arvo oli 14.1 milj. korvausdollaria. Vahvistettuja määrää- aikoja ei aina voitu noudattaa, mutta suurin piirtein selvittiin hyvin puheena olevista suorituksista. Lopulliset myöhästy- miset voivat aiheuttaa sakkoja 0.33 milj. dollarin arvosta, mutta toiselta puolen suori- tettiin ennakolta kahdeksanteen korvaus- vuoteen kuuluvia toimituksia 0.8 milj. dol- larin arvosta. Suorittamatta on enää toi- mituksia 10.5 milj. korvausdollarin arvosta. Viime vuoden toimituksista noin kaksi kol- mannesta oli erilaisia aluksia, yksi kol- mannes koneita.

Kauppatilaston mukaan kertomusvuonna suoritettujen sotakorvausten arvo oli 12 396 milj. markkaa, kun vastaava arvo lähinnä edellisenä vuonna oli 7 846 mil- joonaa.

Teollisuus.

Teollisuustuotannon kehitys oli kertomus- vuonna erittäin voimakas. Tilastollisen Päätoimiston ennakkolaskelman mukaan tämän tuotannon volyyymi oli noin 18 % suurempi kuin edellisenä vuonna, mihin tosin osaksi vaikuttivat silloiset laajat lakot; vastaava lisäys oli lähinnä edellisinä vuosina vain 3 ja 7 %. Teollisuustuotan- non volyyymi oli siten noin kaksi kolman- nestä suurempi kuin viimeisenä sodanedel- lisenä vuonna.

Vientiteollisuuden alalla nousu edullis- ten suhdanteiden johdosta oli hiukan keski- määräistä suurempi eli lähes 21 %. Mai- nittakoon erikseen, että puutalojen valmis- tus lisääntyi ennakkoarvioiden mukaan 93 %, kartongin 51 % ja kuitulevyn 49 % sekä vanerin 46 %. Myös sahatavain, selluloosan ja puuhiokkeen valmistus kas- voi, vaikkakin edellisiä hitaammassa tah-

dissa. Sen sijaan sanomalehtipaperia tuotettiin suunnilleen yhtä paljon kuin edellisenä vuonna, mutta muita paperilajeja noin 29 % silloista enemmän.

Kotimarkkinateollisuuden tuotannon lisäys arvioidaan niinkään runsaasti 16 %:ksi. Huomattavin eli 33 %:n nousu oli metalliteollisuuden kohdalla, se kun edellisenä vuonna oli pahoin kärsinyt laikoista. Myös muissa kotimarkkinateollisuusissa oli havaittavissa melkoista nousua, mutta näyttää siltä, että edellisten vuosien voimakas kehitys olisi hidastumassa, mihin lähinnä on syynä markkinoiden täyttyminen.

Rakennustoiminta oli kertomusvuonna erittäin vilkasta, mikä oli luonnollista, kun rakentamisen tarve niin tuotantotarkoituksiin ja asuntovajauksen täyttämiseksi kuin myös koulu-, sairaala-, virasto- yms. julkisiin tarkoituksiin oli erittäin suuri. Inflaationpelko osaltaan kiihdytti rakentamiskiihkoa. Rakentaminen olisikin ollut vielä vilkkaampaa, ellei pääomien niukuus, osaksi myös vaikeus saada riittävästi työvoimaa, olisi asettanut sille rajaa. Huolimatta rakentamistarpeen tyydyttämisen tärkeystä liiallista rakentamista kertomusvuonna, niinkuin lähinnä edellisinäkin vuosina, on pidettävä eräänä inflaatiotekijänä, joka oli omansa vaikuttamaan sekä palkkoja että hintoja korottavasti.

Ennakoarvion mukaan rakennustoiminta volyymiltaan oli pari prosenttia edellisen vuoden saavutusta suurempi nous- ten 161 pisteeseen, kun vuoden 1938 taso merkitään sadalla. Kaikkien kustannusten nousun takia arvioidaan rakennustoimintaan käytetyn 22 % enemmän pääomaa kuin vuonna 1950 eli noin 130 miljardin markan arvosta. Kaupungeissa ja kauppa- loissa valmistui ennakoarvion mukaan rakennuksia noin 4.1 milj. m³, mikä merkitsee noin 38 %:n lisäystä edellisestä vuodesta. Tästä oli asuinrakennuksia noin 2.4 milj. m³, joten lisäys edellisestä vuodesta oli 32 %.

Maanhankintalain mukainen rakennustoiminta oli edelleen vilkasta, joskin se oli hiukan pienempi kuin edellisinä vuosina. Kaikkiaan valmistui 12 670 rakennusta vastaten 14 170 rakennusta vuonna 1950. Valmistuneista rakennuksista oli 5 180 asuinrakennuksia ja 3 580 kotieläinrakennuksia. Seuraavaan vuoteen siirtyi kesken-

eräisiä rakennuksia noin 17 000. — Maa- seudun rakennustoiminta oli muutenkin erittäin vilkasta, johon kantohinnoista saatu tavallista runsaampi tulo oli tärkeänä syynä.

Maa- ja metsätalous.

Maataloustuotannolle sääsuhteet olivat melko epäedulliset. Kasvukauden alkupuoli oli yleensä kolea, ja koko vuonna kuivuus haittasi maan tärkeimpien viljelysseutujen kasvuston kehitystä, kun sen sijaan maan pohjoisosissa saatiin runsaasti, paikoitellen liikaakin vettä. Näistä syistä useiden viljelyskasvien sato jäi hiukan heikommaksi kuin edellisenä vuonna. Ennakkotietojen mukaan saatiin vehnää 242 700 tonnia vastaten 291 400 tonnia vuonna 1950 sekä edelleen ruista 230 200 vastaten 233 900 tonnia ja ohraa 196 400 vastaten 186 600 tonnia eli leipäviljaa kaikkiaan 669 300 tonnia vastaten 711 900 tonnia edellisenä vuonna. Edelleen saatiin kauraa 767 600 tonnia vastaten 722 300 tonnia, perunoita 1 236 700 vastaten 1 210 100 tonnia ja peltoheinää 3 172 000 vastaten 3 139 400 tonnia. Sadon koko määrä on arvioitu vähän pienemmäksi kuin edellisenä vuonna eli 3 438 milj. viljayksiköksi vastaten 3 574 miljoonaa yksikköä.

Karjatalouden alalla tulokset olivat epätasaiset. Ennakkotietojen mukaan maidon tuotanto lisääntyi edellisestä vuodesta noin 4 % nous- ten 2 550 milj. kiloon ja saavut- taen siten ensimmäistä kertaa sotien jäl- keen suunnilleen saman tason kuin viimei- sinä sodanedellisinä vuosina. Meijerivoi- non tuotanto lisääntyi tuntuvasti, noin 20 %, kohoten 41.5 milj. kiloon. Myös maalais- voim ja juuston tuotanto kasvoi. Lihan tuotanto lisääntyi hiukan nous- ten 124.4 milj. kiloon, mutta sianlihan tuotannossa oli havaittavissa pieni lasku. Erikoisase- massa oli kananmunien tuotanto. Munille määrätyn hinnan johdosta supistettiin jyr- kästi kanakantaa, ja seurauksena oli kanan- munien tuotannon supistuminen neljännek- sellä ja alentuminen 15.0 milj. kiloon. — Kun elintarvikkeiden, niinkuin yleensä kulutustarvikkeiden, tuonti oli runsas, oli elintarviketilanne samaten kuin yleensä tavarain saanti parempi kuin ainoanakaan ajankohtana sotien jälkeen.

Metsätöitä tehtiin hakkuukautena 1950/51 runsaammin kuin edellisenä kautena, niinkuin edullisen vientisuhdanteen vallitessa oli luonnollista. Kaikkiaan hakattiin noin 33.0 milj. pino-m³ vastaten 22.5 miljoonaa hakkuukautena 1949/50. Tammi- kuussa 1951 oli metsätöissä kaikkiaan noin 200 000 henkeä. Keväällä työntekijäin luku tavallisuuden mukaan supistui, mutta oli alimmillaan ollessaan, heinäkuussa, 40 000, kun se edellisenä kesänä oli painunut 22 500:aan. Joulukuussa oli metsätöissä olevien luku jälleen noussut 125 000:een ollen silloin 10 000 suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Arvioidaan metsänomistajien hakkuukautena 1950/51 saaneen kantohin- noista tuloja 22.8 miljardia markkaa eli 130 % enemmän kuin edellisenä hakkuu- kautena.

Työmarkkinat.

Kertomusvuoden työmarkkinat saivat lei- mansa tuntuvasta ylityöllisyydestä. Tavan- mukaista talvityöttömyyttä ilmeni tosin vuoden alkukuukausina, mutta se pysytteli paljon vähäisempänä kuin edellisinä vuo- sina. Työttömien luku saavutti huippunsa, 17 100 henkeä, helmikuussa, kun vastaava huippu edellisenä vuonna oli ollut 55 800 henkeä. Keväällä työttömyys kokonaan hävisi, ja syksyllä tätä edullista tilannetta jatkui. Joulukuussa oli työttömiä vain noin 3 600, kun niiden luku oli ollut 11 100 joulukuussa 1950 ja 58 100 sitä edellisenä vuonna. Samaan aikaan ilmeni eräillä aloilla, mm. metsätöissä, työvoiman vajausta. Tähän vaikutti erällä paikka- kunnilla se seikka, että siirtolaisuus lähinnä Ruotsiin ja Kanadaan oli vilkkaampaa kuin moniin vuosikymmeniin. Työmarkki- noiden asemalle kuvaavaa on, että vielä alkuvuodesta työnhakemuksia oli enemmän kuin tarjottuja paikkoja, mutta että kesällä suhde muuttui ja syksyllä oli miesosastolla työnhakemuksia vain kolmannes tarjottu- jen paikkojen luvusta.

Verrattuna edelliseen vuoteen työmark- kinat kertomusvuonna olivat suhteellisen rauhalliset. Vuoden alkupuolella esiintyi tosin eräitä työtaisteluita, mutta ne olivat, putkityömiesten pitkälistä lakkoa lukuun ottamatta, verraten vähäiset. Sen jälkeen kun linnarauha solmittiin huhtikuussa, oli työrauha melkein häiriintymätön.

Palkkoihin myönnettiin alkuvuodesta kaksi 5 %:n indeksikorotusta, minkä ohella ns. A-korotusta, jota laajat piirit olivat saaneet edellisenä syksynä, järjestettiin monilla aloilla. Sen jälkeen ei ole tapah- tunut yleisiä palkankorotuksia. Palkka- taso oli kuitenkin melkoista korkeampi kuin edellisenä vuonna. Saatavissa olevien tietojen mukaan teollisuustyöväen palkat kertomusvuoden kolmannella neljänneksellä olivat miesten kohdalla 21 % ja naisten kohdalla 24 % korkeammat kuin keskimää- rin edellisen vuoden viimeisellä neljän- neksellä.

Ulkomaankauppa.

Ulkomaankauppa oli sekä määrältään että arvoltaan suurempi kuin milloinkaan aikaisemmin. Tärkeimpien vientituotteit- temme kysyntä maailmanmarkkinoilla oli erittäin vilkas ja hinnat olivat voimakkaasti nousemassa. Viennin volyymi ylitti siten ensimmäistä kertaa sodanedellisen tason nous- ten 22 % suuremmaksi kuin vuonna 1950. Kun hinnat keskimäärin olivat lähes 87 % korkeammat kuin edellisenä vuonna, nousi viennin kokonaisarvo 186 813 milj. markkaan sen oltua edellisenä vuonna 81 479 miljoonaa. Lisäys oli siten 105 334 milj. markkaa eli 129 %. — Tämän kaup- pallisen viennin ulkopuolella oli sotakor- vaustuotteiden vienti, jonka arvo oli 12 396 milj. markkaa.

Vientisummien noustessa annettiin vuo- den varrella myös auliimmin tuontilupia. Tuontimäärä lisääntyi siten kaikkiaan 29 %. Myös tuontihinnoissa ilmeni run- saasti nousuja, joskin keskimääräinen hin- tainnousu jäi paljon vaatimattomammaksi kuin viennin kohdalla ollen vajaat 39 %. Tuonnin kokonaisarvo oli siten 155 512 milj. markkaa vastaten 89 148 miljoonaa edellisenä vuonna. Lisäys oli kaikkiaan 66 364 milj. markkaa eli 74 %.

Kun vientihinnat kohosivat tuontihintoja voimakkaammin, muodostui vaihtosuhte maallemme harvinaisen edulliseksi. Se oli näet 144 vastaten 107:ää vuonna 1950 sekä 121:tä ja 133:a lähinnä edellisinä vuosina, kun vuoden 1935 hintasuhte merkitään sadalla.

Näissä oloissa kauppatase päättyi erit- täin suureen vientienemmyyteen, joka oli omansa suuresti vahvistamaan maamme

ulkomaisia maksusuhteita. Viennin enemmyys oli arvoltaan 31 307 milj. markkaa, kun edellisenä vuonna oli syntynyt 7 669 miljoonan tuontienemmyys. — Jos myös sotakorvausvienti otetaan laskelmissa huomioon, viennin reaalin enemmyys kohosi niin korkealle kuin 43 697 milj. markkaan vastaten vain 177 miljoonaa vuonna 1950.

Tuonnin rakenne poikkesi sikäli edellisen vuoden tuonnista, että raaka-aineiden osalle tuli entistä suurempi osa siitä, johon tämä osaksi volyymin kasvusta, mutta pääasiallisesti tuntuvasta hintainnoususta. Raaka-aineiden tuonti oli siten arvoltaan 75 568 milj. markkaa eli noin kaksi kertaa niin suuri kuin vuonna 1950 edustaen 48.6 % tuonnin arvosta. Koneiden ym. tuotantovälineiden tuonti lisääntyi lähes puolella määrällään, mutta niiden kohdalla hintainnousu oli suhteellisen vähäinen; niiden tuontiarvo nousi noin 33 405 milj. markkaan edustaen noin 20.8 % tuonnin arvosta ja oli siten hiukan pienempi kuin edellisenä vuonna. Myös ravinto- ja nautintoaineiden samaten kuin „muiden kulu- tustavarain” tuonti lisääntyi määrältään jonkin verran, ja hinnat olivat korkeammat kuin edellisenä vuonna. Kuitenkin näiden ryhmien osuus tuonnin kokonais- arvosta oli vähän pienempi kuin edellisenä vuonna, nimittäin 15.7 ja 14.9 % vastaten 18.8 ja 16.8 %:a.

Viennin rakenteeseen nähden on ennen kaikkea pantava merkille paperiteollisuus- tuotteiden viennin tuottamien tulojen pai- suminen. Viennin määrä lisääntyi pitkin linjaa, vaikka suhteellisen vaatimattomasti, mutta sitä jyrkemmin hinnat kohosivat, nimittäin noin kaksi ja puoli-kertaisiksi. Seurauksena oli, että tämän vientiryhmän arvo nousi 99 082 milj. markkaan eli 53.0 %:iin viennin kokonaisarvosta. Toisella sijalla oli puutavarain vienti, joka määrältään lisääntyi edellistä voimakkaammin; puu- tavarain hintainnousu oli sen sijaan „vain” noin 50 %. Tämän viennin arvo kohosi siten 73 408 milj. markkaan, mikä vastaa 39.3 % viennin arvosta. Viennin muut haarat ovat merkitykseltään edellisiä vähäi- sempiä, ja niiden suhteellinen osuus pie- neni, vaikka niidenkin kohdalla oli havait- tavissa sekä määrien kasvamisesta että eri- näisten hintojen nousua. Siten „muut ta- varat” edustivat vain 6.6 % ja eläimistä saadut ruokatarvat ainoastaan 1.1 % vien-

nin arvosta. Metsäntuotteet ja niiden jalosteet, jotka aina ovat olleet etusijalla ja jotka vuonna 1950 edustivat 86.7 % viennin arvosta, tuottivat siten kertomus- vuonna maahan 92.3 % viennistä saaduista tuloista.

Kaikkia tärkeitä vientitavaroita vietiin kertomusvuonna ulkomaille suuremmat määrät kuin vuonna 1950. Niinpä vietiin sahatavaroita 875 000 standarttia vastaten 683 000 standarttia edellisenä vuonna, puu- hioketta 209 700 tonnia vastaten 177 300 tonnia, sulfiittiselluloosaa 593 700 vastaten 513 300 tonnia, sulfaattiselluloosaa 387 800 vastaten 365 400 tonnia, sanomalehtipaperia 382 400 vastaten 378 800 tonnia, muuta paperia 222 700 vastaten 127 600 tonnia, pahvia ja kartonkia 164 800 vastaten 138 900 tonnia ja vaneria 279 000 m³ vas- taten 195 000 m³. Erityisen voimakkaasti lisääntyi pyöreän puutavaran vienti nous- ten 5 323 000 m³:iin, mikä vastaa 3 266 000 m³ vuonna 1950. Myös puutalojen vienti, joka alkupuolen vuotta 1950 oli lamassa, lisääntyi voimakkaasti kohoten 88 600 ton- nista 184 200 tonniin.

Kotimaankauppa.

Kotimaankauppa oli yleensä vilkasta, mutta kesällä ja syksyllä ilmeni yleisön keskuudessa jonkin verran pidättymistä ostoista hintainlaskun toivossa. Kaikkiaan tukkukaupan vaihto nousi noin 235 miljar- diin markkaan vastaten 168 miljardia edel- lisenä vuonna. Lisäys, joka siten oli noin 40 %, johtui pääasiallisesti hintainnoususta.

Liikenne.

Laivaliikenne oli ulkomaankaupan laaje- nemisen johdosta erittäin vilkas sivuuttaen ensimmäistä kertaa vuoden 1938 tason. Lähteneiden laivojen luku nousi ennako- tietojen mukaan 9 063:een oltuaan edelli- senä vuonna 7 088, ja niiden vetomäärä kohosi 4 833 000 nettorekisteritonni- sta 5 854 000 tonniin. Tonnimäärän lisäys oli siten 21 %. Suomalaisen laivojen sekä luku että vetomäärä lisääntyi jonkin ver- ran edellisestä vuodesta, mutta taantui kui- tenkin suhteessa koko kasvuun. Kauppa- laivojen kuljettama tavaramäärä oli tuon- nin kohdalla noin 5.5 milj. tonnia ja vien- nin kohdalla noin 7.5 milj. tonnia.

Kauppalavasto on kertomusvuoden ai- kana pysynyt suunnilleen entisellään: lai- vojen luku oli sen päättyessä 648 eli 4 pie- nempi kuin vuotta aikaisemmin, mutta sitä vastoin niiden vetomäärä on kasvanut 23 500 rekisteritonniin kohoten 591 300 bruttorekisteritonniin. Laivaston kantavuus on siten edelleen lähes 12 % pienempi kuin ennen sotia.

Rautateiden kuljetuskyky pantiin vilk- kaan viennin johdosta ankaralle koetuk- selle. Varsinkin kesällä ja alkusyksystä vaunuvajaus oli huomattavan suuri, ja tilanne helpottui vasta loppuvuodesta var- sinaisen vientikauden päätyttyä. Liikku- van kaluston ja radan kulutus on uhkaava ja vaatii pikaisia toimenpiteitä. Rauta- teiden kuljettama tavaramäärä nousi kaik- kiaan noin 19.6 milj. tonniin eli 24 % suuremmaksi kuin edellisenä vuonna, mikä sekkin oli ennätys.

Autoliikenne vilkastui huomattavasti, ja autokannan lisäys oli suurempi kuin edel- lisenä vuosina. Uusia autoja ja autonalus- toja tuotiin ulkomailta kaikkiaan noin 18 700, niistä suurin osa vuoden jälkipuolis- kolla. Autokanta, joka kertomusvuoden alkaessa oli noin 67 500, ylitti siten 80 000 kappaleen. Marraskuun viimeisen päivän tietojen mukaan oli autoista, joita silloin oli rekisteröity n. 77 300, kuorma-autoja 37 000, henkilöautoja 36 400 ja linja-autoja 3 900. Huomattavasta lisäyksestä huoli- matta Suomen autokanta muihin maihin verrattuna on suhteellisen vähäinen. Sitä- paitsi se edelleen suurelta osaltaan on van- hentunutta ja loppuun kulutettua.

Myös lentoliikenne laajeni melkoisesti. Kotimaisten yhtiöiden säännöllisessä liiken- teessä lensivät koneet lähes 2.7 milj. kilo- metriä eli noin 25 % enemmän kuin vuonna 1950. Matkustajia kuljettiin lähes 95 000, niistä runsaasti puolet ulkomaan- liikenteessä.

Raha- ja pääomamarkkinat.

Rahamarkkinoille antoi kertomusvuoden alkaessa leimansa sama vaikea kireys, joka oli ollut edellisille sodanjälkeisille vuosille ja varsinkin vuodelle 1950 tunnusomainen. Kertomusvuoden edellisenä puoliskona tätä kireyttä jatkui, vieläpä tiukentuneenakin, niinkuin selvästi näkyy liikepankkien re-

diskonttausten voimakkaasta lisääntymi- sestä. Syynä tähän olivat taloustoiminnan vilkastuminen noususuhdanteen merkeissä, hintojen nousu sekä kaikenlaisen rakennus- toiminnan runsaus. Näin ollen luotonky- syntä oli niin suuri, ettei sitä voitu tyy- dyttää, vaikka luottolaitoksiin samanaikai- sesti kerääntyi runsaasti pääomia. Kesällä alkoi kuitenkin ilmetä helpottumisen merk- kejä. Vientipääomia saatiin maahan rah- hankireyttä helpottamaan. Suomen Pankin uudet rediskonttausten rajoittamista koske- vat ohjeet liikepankeille pakottivat nämä supistamaan luotonantoaan. Linnarauha ja sen jälkeinen vakauttaminen olivat omansa mieliä rauhoittamaan, mikä sekkin vähensi painetta rahamarkkinoilla. Siten tilanne vuoden päättyessä oli melkoista keveämpi kuin sen alkaessa, kuitenkin siten, että rahamarkkinoita edelleen täytyi sanoa kireiksi.

Liikepankkien ottolainaus yleisöltä li- sääntyi kertomusvuonna kaikkiaan 28 406 milj. markkaa vastaten vain 6 685 miljoonaa edellisenä vuonna. Lisäys oli siten ennätyksellinen, suhteellisesti otettuna, eli 47 % vastaten vain 12 % vuonna 1950. Tästä lisäyksestä tuli suurempi puoli shekkitilien hyväksi. Näillä tileillä oleva määrä kasvoi näet 18 307 milj. markkaa eli kokonaista 75 %, kun vastaava kasvu edel- lisenä vuonna oli vain vähän toista mil- jardia markkaa. Shekkitilien vaihtelut ovat monista satunnaisuuksista riippuvaiset, mutta vaikka tämän ottaakin huomioon, ei voi kieltää, että meillä, niinkuin länsi- maissa yleensä, liikepankkien ottolainauk- sen painopiste on siirtymässä avistatilien puolelle. Tosin talletustilitkin osoittivat huomattavaa nousua, joskin vaatimatto- mampaa kuin shekkitilit. Lisäys kertomus- vuonna oli 10 099 milj. markkaa eli lähes 28 %, kun se edellisenä vuonna oli ollut 5 500 miljoonaa.

Myös liikepankkien luotonotto muilta luottolaitoksilta kehittyi samaan suuntaan nousten 2 807 milj. markkaa eli 57 %, kun se edellisenä vuonna päinvastoin oli supis- tunut. Näin ollen liikepankkien koko otto- lainaus kertomusvuonna lisääntyi 31 213 milj. markkaa vastaten vain 3 993 miljoonaa erittäin epäedullisena vuonna 1950.

Toiselta puolen myös luotonanto kasvoi nopeasti, varsinkin vuoden ensimmäisen puoliskon aikana. Vaikka nousu sitten hi-

distui muuttuen väliaikaisesti laskuksikin, luotonanto kaikkiaan lisääntyi 18 707 milj. markkaa eli melkein 27 %, kun nousu edellisessä vuonna oli ollut vain 10 735 miljoonaa.

Alkuvuodesta luotonoton kasvu ei riittänyt peittämään luotonannon lisääntymisen vaatimia pääomamääriä, vaan liikepankit joutuivat yhä kasvavassa määrässä turvautumaan keskuspankin apuun. Rediskonttausten määrä kasvoi täten 5 692 milj. markasta vuoden alkaessa 14 894 miljoonaa kesäkuun lopussa. Syyspuolella rediskonttauksat jälleen nopeasti vähenivät, ja vuoden vaihteessa liikepankit olivat kokonaan vapautuneet niistä. Liikepankkien maksuvalmiuden paranemista osoittaa sekin, että niiden käteisvarat vuoden varrella lisääntyivät kaksinkertaisiksi nousten yli 10 miljardin markan.

Liikepankkien ulkomaisiin suhteisiin nähden on pantavaa merkille, että ulkomaankaupan vilkastuessa niiden sekä saatavat että velat lisääntyivät, edelliset runsaasti, jälkimmäiset vajaan kaksinkertaisiksi. Niiden nettosaatava ulkomailta kasvoi samalla 413 milj. markasta 2 406 miljoonaa.

Myös *muiden luottolaitosten*, so. säästöpankkien, Postisäästöpankin, osuuskassojen ja niiden keskusliikkeen, osuuskauppojen säästökassojen ja Kiinteistöpankin, luotonotto kehittyi erittäin voimakkaasti. Kun niiden talletusten kokonaiskasvu vuonna 1950 oli vain 10 200 milj. markkaa, oli vastaava lisäys kertomusvuonna lähes kolme kertaa niin suuri eli 29 577 milj. markkaa. Lisäys oli siten noin 37 %. Vaikka luotonkysyntä näistäkin luottolaitoksista oli kiihkeä ja vaikka sitä pitkälti tyydytettiin, parani monen maksuvalmius vuoden varrella. Tätä vahvistaa edellä mainittu tosiasia, että ko. luottolaitosten kassavarot vuoden lopussa oli melko runsaasti sijoitettuna liikepankkeihin.

Suomen Pankin luotonannosta tehdään selkoa tämän kertomuksen toisessa osassa.

Pääomamarkkinat olivat kertomusvuonna hiljaiset. Eräitä uusia obligaatiolainoja tosin emittoitiin, mutta nämä arvopaperit jäivät enimmäkseen luotonantajan salkkuun joutumatta markkinoille. Valtio otti vuoden varrella IV säästöpankkilainan, jonka määrä oli alkuaan suunniteltu kahdeksi miljardiksi, mutta tosiasiallisesti sen

obligaatioita sijoitettiin 2 451 milj. markan arvosta. Muita uusia obligaatiolainoja on mainittava Suomen Kiinteistöpankki Oy:n 100 miljoonaa, Osuuskassojen Keskus Oy:n 1 000 miljoonaa, Osuustukkukaupan kaksi lainaa, yhteensä 800 miljoonaa, Oulujoki Oy:n kaksi lainaa, 2 556 milj. markkaa, sekä Imatran Voima Oy:n kaksi lainaa, 2 600 miljoonaa. Kaikkiaan myytiin näihin lainoihin kuuluvia obligaatioita 9 507 milj. markan arvosta. Toiselta puolen kuuletettiin melkoinen määrä vanhoihin lainoihin kuuluvia obligaatioita, joten todellinen lisäys oli paljon pienempi.

Arvopaperipörssi kuvastaa kuluneen vuoden mielialoja. Alkuvuodesta, jolloin elettiin jatkuvan inflaation pelossa, osakekurssit olivat nousussa, mutta myöhemmin, kun mieliala rauhoittui, rahanniukkuus tuli määräväkiseksi ja kurssit laskivat taas siitä huolimatta, että vientiteollisuus eli nousukautta. Unitaksen osakeindeksi nousi siten 184 pisteestä (1948 = 100) joulukuussa 1950 242 pisteeseen maaliskuussa 1951, mutta laski sitten melkein lähtökohtaansa ollen joulukuussa 1951 203 pistettä. Nousu oli siten vain noin 10 % oltuaan edellisessä vuonna 79 %. Nämä muutokset johtuivat ensi sijassa teollisuusosakkeiden kurssinvaihteluista: nousu 195 pisteestä 266 pisteeseen ja painuminen taas 217 pisteeseen. Pankkiosakkeiden kurssit sitä vastoin vaihtelivat sängen vähän aleten pari pistettä 132 pisteeseen joulukuussa 1951. Vaikka kurssitaso keskimäärin oli melkoista korkeampi kuin edellisessä vuonna, aleni pörssin vaihto 2 956 milj. markasta 2 781 miljoonaa, mikä todistaa osaksi rahamarkkinain kireyttä, osaksi taas, että mielen rauhoituttua kiinnostus pörssiin oli vähentynyt.

Osakeyhtiöiden perustamisena ja niiden pääomien lisäämisena ilmenevä yritteliäisyys oli kertomusvuonna vilkasta, joskaan ei yhtä vilkasta kuin vuonna 1950. Uusia osakeyhtiöitä perustettiin 1 025 ja niiden osakepääoman arvo oli 3 288 milj. markkaa vastaten 3 527 miljoonaa edellisessä vuonna. Uusista osakeyhtiöistä 180 oli asuntoyhtiöitä, joiden osakepääoma oli 1 717 milj. markkaa. Myös osakepääomien korotukset — maksulliset tai ilmaiset — olivat jonkin verran vähäisempiä kuin edellisessä vuonna. Pääomakorotusten luku oli 671 ja arvo 8 475 milj. markkaa.

Korkotas.

Se korkea korkotas, joka oli seurauksena syksyllä 1950 suoritetuista korotuksista, jäi vallitsevaksi koko kertomusvuoden ajaksi. Syksyllä herätettiin kuitenkin kysymys sen alentamisesta, koska se oli rasittuksena talouselämälle ja varsinkin asuinrakennuksille. Kun korkokannan aleneminen sisällytettiin vakauttamisohjelmaan ja eduskunnan pankkivaltuusmiehet olivat tehneet päätöksen pankin korkojen alentamisesta joulukuun 16 päivästä alkaen, luottolaitosten neuvottelukunta päätti kehottaa kaikkia luottolaitoksia alentamaan kaikkia sekä luotonanto- että luotonottokorkojaan 2 % tammikuun 1 päivästä 1952 lukien. — Kysymys indeksiehdon soveltamisesta sekä luotonantoon että luotonottoon tuli syksyllä taas päiväjärjestykseen, ja liikepankit tekivät asiassa periaatepäätöksen, mutta sen pitemmälle kysymys ei edistynyt kertomusvuoden aikana.

Maksutase ja pääomaliike.

Ulkomaisesta maksutaseesta ei vielä ole saatavissa lopullisia tietoja, mutta katsoen kauppataseen ratkaisevaan merkitykseen sen muodostumisessa voidaan varmuudella sanoa, että maksutaseen juoksevat tulot kertomusvuonna suuresti ylittivät vastaavat menot. Vienti oli, niinkuin edellä on osoitettu, 31 300 milj. markkaa tuontia suurempi, kun tuonti edellisessä vuonna oli ollut 7 670 miljoonaa markkaa vientiä suurempi. Kauppalaivasto sai pääasiallisesti korkeiden rahtien ansiosta ennakoarvion mukaan noin 14 000 milj. markkaa maksutaseeseen luettavia nettotuloja, mikä vastaa vain 6 160 miljoonaa vuonna 1950. Korkomenot olivat nähtävästi suunnilleen samansuuruiset kuin edellisessä vuonna. Kuitenkin on ilmeistä, että ulkomaanmatkailu on aiheuttanut entistä suurempia menoja. Mutta vaikka edellyttäisi, että kaikki muutkin, tässä mainitsematta jätetyt erät olisivat nekin yhteensä merkinneet menojen nousua, voidaan arvioida maksutaseen juoksevien tulojen ylittäneen juoksevien menojen määrän lähes 40 miljardilla markalla, kun edellisessä vuonna syntyi 5 790 milj. markan menojen enemmyys.

Tämä tulos on omansa erittäin suuresta määrässä parantamaan maamme ulkomaisia

maksusuhteita. *Ulkomaisesta pääomaliikkeestä* ei tosin vielä ole saatavissa lopullisia tietoja, mutta se, mikä tunnetaan, vahvistaa yllä esitettyjä tuloksia. Uusia pitkäaikaisia luottoja ei kertomusvuoden aikana ole saatu, mutta aikaisemmin myönnettyjä luottoja on käytetty noin 3 miljardin markan arvosta; toiselta puolen on taas kuoletuksiin ja lyhennyksiin käytetty noin 8 miljardia markkaa, joten pitkäaikainen velka ulkomaille on pienentynyt. Tärkein muutos lienee kuitenkin se, joka tulee näkyviin luottolaitosten ulkomaisten saatavien ja velkojen muuttumisessa. Kertomusvuoden alkaessa Suomen Pankilla ja liikepankeilla, niiden tilinpäätösarvojen mukaan laskien, yhteisesti oli ulkomailta tasaluvuin puolen miljardin markan nettosaatava. Kertomusvuoden päättyessä tämä nettosaatava oli noussut lähes 34 miljardiin markkaan. Kun maamme koko nettovelka ulkomaille vuoden 1950 päättyessä oli vähän päälle 71 miljardia markkaa, on se ilmeisesti kertomusvuoden aikana vähentynyt lähes puoleen. Tämä on, todettakoon se vielä, tapahtunut pääasiallisesti noususuhtanteen ja maallemme edullisen vaihtosuhteen ansiosta.

Hintataso.

Hintatason nousua jatkui pitkän kertomusvuoden alkupuolta johtuen sekä siitä, että kotimaista inflaatiota ei ollut saatu pysähtymään, että hintojen kohoamisesta maailmanmarkkinoilla. Kummassakin suhteessa ilmeni sittemmin muutos. Maailmanmarkkinoilla hillittiin inflatoristen tendenssien jatkuminen, hintainnousu varsinkin raaka-aineiden kohdalla hidastui, erinäisten tuotteiden kohdalla jopa kääntyi laskuksi. Ja Suomessa linnarauhan solmiaminen ja sen jälkeen vakauttamisohjelman toteuttamisen alkaminen johtivat monien tavaroiden halpenemiseen.

Näissä oloissa tukkuhintaindeksi nousi 1 439 pisteestä joulukuussa 1950 aina 1 917 pisteeseen elokuussa 1951. Sitten nousu pysähtyi. Indeksilaski syys—lokakuussa noustakseen kuitenkin marraskuussa, mutta laski taas joulukuussa 1 928 pisteeseen. Hintainnousu oli siten 34.0 %, kun se edellisissä vuosina oli ollut 26.5 % ja 3.1 %. Nousu oli vähäisempi eli 22.9 % tuontitavaroiden kohdalla. Niiden hintaindeksi

saavutti huippunsa jo toukokuussa aletakseen sitten 3.5 %. Kotimaisten tuotteiden hintaindeksi nousu pysähtyi elokuussa, mutta nousi sitten taas marraskuussa. Nousu joulukuusta 1950 joulukuuhun 1951 oli 38.6 %. Hintojen kehitys eri aloilla oli sangen erilainen, mihin säännöstelytoimenpiteet osaltaan vaikuttivat. Enimmin eli 80.8 % nousivat metsätuotteiden hinnat, mikä johtui ulkomaisen kysynnän vilkkaudesta. Teollisuustuotteiden vastaava hintainnousu oli 23.2 % ja maataloustuotteiden jonkin verran pienempi eli 14.9 %.

Elinkustannusindeksin vastaavaan kehitykseen vaikuttivat luonnollisten hintaliikkeiden ohella moninaiset hinta-, tukipalkkio- yms. järjestelyt, mutta yleimen kehitys oli samansuuntainen, joskin hillitympi kuin tukkuhintaindeksin. Vanha elinkustannusindeksi nousi 998 pisteestä joulukuussa 1950 1102 pisteeseen syyskuussa 1951 ja aleni sitten taas 1071 pisteeseen joulukuussa. Koko vuoden nousu oli siten vain 7.3 % oltuaan edellisellä vuonna 20.8 %. Hintain nousu oli voimakkain eli 63.2 % lämmön ja valon sekä toisella sijalla asunnon kohdalla, kun sitä vastoin

ravinto kallistui vain 5.4 %. Verot vieläpä alenivat.

Rakennuskustannusindeksi kohosi tuntuvasti kertomusvuoden ensimmäisen neljänneksen aikana, mutta sitten nousu hidastui pysähtyäkseen vuoden loppupuolella. Kaikkiaan tämä indeksi kertomusvuoden viimeisenä neljänneksenä oli 24.9 % korkeampi kuin vuotta aikaisemmin. Nousu oli hitaampaa kuin edellisellä vuonna, jonka aikana se oli 36.1 %.

Kertomusvuoden lopussa poistettiin eräitä tukipalkkioita ja alettiin purkaa muitakin keinotekoisia talouselämän puitteisiin soveltumattomia rakennelmia. Yhdessä aikaisemmin esitettyjen tosiasioiden kanssa tämä osoittaa, että taloudellinen tasapaino oli melkoista parempi kuin vuotta aikaisemmin. Vakauttamispolitiikka, joka sai huomattavaa tukea vakaata talouselämää harastavien kansalaisten kyllästymisestä edellisinä vuosina vallinneisiin häiriöihin, alituisiin muutoksiin ja epävarmuuteen, alkoi siten kantaa hedelmää. Alkoi herätä toiveita, että inflaation voittokulku voidaan ehkä pysäyttää ja markan jäännösarvo vielä pelastaa.

Suomen Pankin toiminta.

Rahan arvo ja pankin ulkomaiset suhteet.

Ulkomaisia valuuttakursseja ei kertomusvuoden aikana muutettu, toisin sanoen markan ulkomainen ostovoima säilyi muuttumattomana. Siten dollarin kurssi koko vuoden ajan oli 231: — markkaa ja punnan kurssi vastaavasti 646: — markkaa sekä Ruotsin kruunun kurssi 44: 50 markkaa. Tanskan ja Norjan kruunun kurssit muuttuivat sitä vastoin hiukan, edellinen korotettiin heinäkuussa 33: 30 markasta 33: 40 markkaan, jälkimmäinen lokakuussa 32: 31 markasta 32: 35 markkaan. Nämä muutokset tapahtuivat asianomaisten maiden sisäistä rahateknillisistä syistä eivätkä suinkaan osoita markan ulkomaisessa arvossa tapahtuneita muutoksia. Sen sijaan on todettava, että markan kotimainen ostovoima verrattuna eri maiden rahayksikköjen vastaavaan arvoon on jonkin verran muuttunut sen johdosta, että hintatason kehitys eri maissa on ollut erilainen; useimmissa maissa hintojen nousu oli pienempi kuin Suomessa, mutta on olemassa sellaisiakin maita, joiden hintataso kohosi enemmän kuin Suomen.

Suomen Pankin tilassa esiintyvät ulkomaiset saatavat ja velat vaihtelivat kertomusvuoden aikana enemmän kuin yleensä juuri menneinä vuosina. Tämä koskee ennen kaikkea valuuttavarantoa, joka edullisen kauppataseen johdosta kasvoi moninkertaiseksi. Vuoden 1950 päättyessä pankin tiliasemassa oli ulkomaisia valuuttoja 5 510 milj. markan arvosta. Vaihdellessa viikosta toiseen valuuttojen arvo kesäkuun 23 päivänä painui 4 014 miljoonaan, mutta vientikauden päästessä vauhtiin valuuttavaranto alkoi lisääntyä nousten syksyllä runsaamaksi kuin ainoanaakaan ajankohtana sotien jälkeen. Vuoden viimeisenä päivänä ulkomaisten valuuttojen määrä saavutti huipun, 24 123 milj. markkaa, joten vuoden varrella tapahtunut nousu oli 18 613 miljoonaa vastaten 338 %. Huomattava on, että vaikka valuuttavaranto kertomusvuoden päättyessä oli suhteellisesti paljon suurempi kuin edellisinä vuosina, se ei suinkaan merkitse sitä, että kaikkien maiden va-

luuttoja olisi ollut runsaasti, päinvastoin on eräistä valuutoista edelleen ollut puutetta. Verrattuna tuontiin valuuttojen määrä lisäyksestä huolimatta oli pienempi kuin ennen sotia.

Myös ulkomaisten vekselien tilillä ilmeni melkoista nousua. Niiden vasta-arvo oli näet kertomusvuoden alkaessa 1 740 milj. markkaa ja sen päättyessä 2 659 miljoonaa, joten lisäys oli 919 milj. markkaa eli noin 53 %. Lisäys johtui Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin myöntämään lainaan sisältyvistä luotoista. — Suhteellisesti ottaen suurta, mutta asiallisesti pientä lisäystä on edelleen havaittavissa ulkomaanrahan määräisten setelien ja korkolippujen arvossa, joka sekin luetaan ulkomaisiin saataviin. Niiden kirjattu arvo kohosi vuoden varrella 79 milj. markasta 172 miljoonaan.

Pankin ulkomaisiin saataviin on tavallaan luettava myös pankin omistama kulta, sillä sehän voidaan minä hetkenä hyvänsä vaihtaa ulkomaisiin valuuttoihin. Pankin ulkomaisten maksusuhteiden paraneminen kertomusvuoden aikana tulee näkyviin myös siitä, että kultakassaa lisättiin. Tämän arvo nousi siten 2 674 milj. markasta kertomusvuoden alkaessa 5 865 miljoonaan sen päättyessä eli enemmän kuin kaksinkertaiseksi.

Ulkomaisia velkoja esiintyy Suomen Pankin tiliasemassa useillakin tileillä. Ulkomaisten tilinpitäjien tilillä oli kertomusvuoden alkaessa 4 670 milj. markkaa velkoja. Niihin luettiin Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin saamia 930 milj. markan arvosta. Heinäkuussa niihin lisättiin eräät Kansainvälisen Valuuttarahaston saatavat, minkä johdosta erä nousi 3 138 miljoonaan. Samalla se erotettiin omaksi tilikseen, joka eräiden järjestelyjen takia vuoden päättyessä oli alentunut 1 662 milj. markkaan. Verrattuna vuoden alkuun näiden velkojen määrä siten oli lisääntynyt 732 miljoonaa. Ulkomaisten tilinpitäjien tili taas oli vuoden päättyessä 1 257 milj. markkaa. Yhteensä näiden tilien velkasaldo kertomusvuoden lopussa oli 2 919 milj. markkaa, joten se oli 1 751 miljoonaa pienempi kuin vuotta aikaisemmin.

Ulkomaisilla selvitystileillä oli vuoden 1950 päättyessä 1 662 milj. markan suuruisen velkasaldo. Seuraavina viikkoina tämä velka nopeasti pieneni muuttuen jo helmikuun puolivälissä nettosaatavaksi. Huhtikuun alkupuolella tämä saatava nousi aina 979 milj. markkaan, mutta toukokuun jälkipuolella näiden selvitystilien nettosaldo jälleen siirtyi velkapuolelle, ja elokuun puolivälissä tämä velka nousi 2 417 milj. markkaan. Syksyn edullisten vientisuhdanteiden johdosta puheena olevan tilin saldo lokakuussa jälleen osoitti nettosaatavaa, joka vuoden loppuun mennessä vähitellen nousi 3 297 milj. markkaan. Verrattuna asemaan vuoden alkaessa oli siten tällä tilillä tapahtunut 4 959 miljoonan paraneminen.

Puheena olevaan velkojen ryhmään kuuluu vielä „ulkomaisen velan” tili. Tälle on kirjattu eräät Export—Import Bankin ja Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin myöntämät luotot, jotka ovat Suomen Pankin maamme talouselämälle välittämää luottoa.

Yhteenvedon voidaan siten todeta, että Suomen Pankin ulkomaiset saatavat, kulta mukaan luettuna, kertomusvuoden aikana nousivat 10 002 milj. markasta 36 115 miljoonaan eli enemmän kuin kolminkertaiseksi. Ulkomaisten velkojen yhteisumman sijaan supistui 9 913 milj. markasta 4 767 milj. markkaan. Kun kertomusvuoden alkaessa Suomen Pankilla siten oli ulkomaisia saatavia 89 milj. markkaa enemmän kuin velkoja, oli nettosaatava vuoden

loppuun mennessä kohonnut 31 348 milj. markkaan. Kiitos edullisten suhdanteiden keskuspankin ulkomainen maksusuhde siten oli perusteellisesti parantunut. Vähitellen ollaan tässä suhteessa palautumassa siihen, mitä ennen sotia pidettiin luonnollisena ja maan ulkomaisten maksusuhteiden hoitamisen kannalta välttämättömänä.

Luotonanto.

Suomen Pankin kokonaisluotonanto pyritti alkupuolen vuotta suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 1950, mutta elokuusta lähtien se alkoi supistua painuen vuoden päättyessä lähes puoleen alkuvuoden määrästä. Kertomusvuoden alkaessa luotonannon kokonaismäärä oli 40 535 milj. markkaa. Seuraten tavallisia kausivaihteluita luotonanto helmikuun 8 päivänä oli painunut 32 555 miljoonaan, mistä se vähitellen nousi vuoden huippuun, 42 617 milj. markkaan, elokuun 8 päivänä. Elokuussa alkoi sitten varsinainen supistuminen, minkä tuloksena pankin luotonanto joulukuun lopussa oli vain 20 694 milj. markkaa. Näin voimakas luotonannon supistuminen johtui pankin omaksumasta politiikasta, jonka tavoitteena oli yhäti uhkaavan inflaation vastustaminen ja siinä tarkoituksessa liiallisen sijoitustoiminnan hillitseminen. Tälle poliitikalle antoivat tukea valtion paraneva kassatilanne ja viennistä saatujen runsaiden valuuttojen virtaaminen maahan.

Luotonannon eri haarojen kehitystä valaisee seuraava asetelma.

Suomen Pankin kotimainen luotonanto vuonna 1951.

Kuukauden lopussa	Valtion vekselit milj. mk	IMF- ja IBRD-luotot milj. mk	Muut vekselit milj. mk	Hypo- teekki- lainat milj. mk	Kassa- krediitit milj. mk	Redis- konttauk- set milj. mk	Yhteensä milj. mk
1950							
Joulukuu	18 800	930	13 516	22	354	6 913	40 535
1951							
Tammikuu	15 800	930	13 648	22	318	5 735	36 453
Helmikuu	12 300	930	14 215	22	401	10 652	38 520
Maaliskuu	15 700	930	14 870	22	198	8 090	39 810
Huhtikuu	11 600	930	15 652	22	360	10 888	39 452
Toukokuu	10 992	930	16 553	22	443	11 345	40 285
Kesäkuu	8 777	930	16 650	22	379	15 560	42 318
Heinäkuu	10 639	3 138	14 595	22	425	11 930	40 749
Elokuu	17 405	3 138	12 620	47	—	4 346	37 556
Syyskuu	17 321	3 138	11 447	47	225	3 945	36 123
Lokakuu	16 707	1 662	10 938	47	445	723	30 522
Marraskuu	16 370	1 662	11 777	47	377	18	30 251
Joulukuu	7 023	1 662	11 567	47	378	17	20 694

Niinkuin aikaisempinakin vuosina oli kertomusvuoden alussa Suomen Pankin luotonannon suurimpana tekijänä valtion vekselien diskonttaus, mutta sittemmin tämä luotonanto pieneni huomattavasti. Kertomusvuoden alkaessa oli juuri mainittuun luotonantoon luettu valtion Kansainvälisen Valuuttarahaston ja Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin osuusmaksua varten asettamat vekselit, mutta heinäkuusta alkaen ne pankin tilassa on erotettu omaksi tiliksi, jonka vastineena on samansuuruinen sitoumus velkapuolella. Ylläolevassa asetelmassa nämä vekselit on esitetty erikseen koko ajanjaksolta. Vaikka nämä erät tilitetään Suomen Pankin tiliasemassa, on kysymys Suomen valtion sitoumuksista ja veloista.

Suomen Pankin vekseliluotto pankin varsinaisille asiakkaille lisääntyi kertomusvuoden alkupuolella huomattavasti, niinkuin yleensä siihen aikaan vuotta tapahtuu. Lisäys oli vientituotannon kiihtyessä tavallista voimakkaampi, niin että tämä luotonanto, oltuaan vuoden alkaessa lähes pari miljardia pienempi kuin vuotta aikaisemmin, huhti-, touko- ja kesäkuussa ylitti edellisen vuoden vastaavat määrät saavuttaen vuoden huipun, 16 950 milj. markkaa, kesäkuun 23 päivänä. Loppukesästä, kun vienti oli päässyt täyteen vauhtiin, puheena oleva vekseliluotto supistui voimakkaasti painuen alemmalle tasolle kuin edellisinä vuosina. Vuoden päättyessä tämä osa vekselisalkkua oli 11 567 milj. markkaa eli 1 949 miljoonaa pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Vähennys oli siten runsaasti 14 %.

Hypoteekkilainat ovat vailla sanottavaa merkitystä Suomen Pankin toiminnassa, eikä niiden määrässä tapahtunut lisäys muuta tätä tosiasiaa. — Myöskin kassakrediitien muodossa annettu luotto on vähäistä, joskin edellistä luotonantoa tärkeämpää. Kassakrediititilteiltä nostettu määrä vaihteli tuntuvasti viikosta viikkoon ollen kertomusvuoden viimeisenä päivänä hiukan suurempi kuin sen alkaessa.

Mitä lopuksi tulee luotonantoon muille luottolaitoksille, pysytteli se suurimman osan vuotta korkeammalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Liikepankkien luontarpeen kasvaessa rediskonttaukset vähitellen nousivat 6 913 milj. markasta kertomusvuoden alkaessa aina 17 304 miljoonaan kesäkuun 23 päivänä saavuttaen siten ennen

näkemättömän huipun. Suomen Pankin asetettua liikepankeille vaatimuksen, että rediskonttaukset lokakuun loppuun mennessä oli supistettava niin, että ne enintään vastasivat kunkin pankin omien varojen määrää, jolleivät pankit halunneet joutua kiinteän valvonnan alaisiksi, nämä ryhtyivät rediskonttauksiaan vähentämään. Edulliset vientisuhdanteet edistivät tätä pyrkimystä, ja niin rediskonttaukset vuoden loppukuukausina käytännöllisesti katsoen hävisivät Suomen Pankin tilasta.

Suomen Pankin suoraan talouselämälle antaman luoton jakaantumista talouselämän tärkeimpien haarojen kesken valaisee seuraava asetelma, jossa vertailun vuoksi on esitetty vastaavat luvut edellisiltä vuosilta.

	31/12 1948	31/12 1949	30/12 1950	31/12 1951
	%	%	%	%
Vientiteollisuus ..	58.4	58.2	54.7	42.5
Kotimarkkinateollisuus	12.8	15.6	17.1	23.7
Voimalaitokset ...	12.3	5.2	11.2	14.0
Kauppa	12.3	18.7	14.1	19.2
Muu liike-elämä ..	3.7	2.3	2.9	0.6

Vientiteollisuuden saama luotto supistui edullisen vientisuhdanteen johdosta kertomusvuonna sekä absoluuttiselta että suhteelliselta määrältään. Sitä vastoin niin hyvin kotimarkkinateollisuuden kuin voimalaitosten ja kauppalikkeiden luotto keskuspankista oli hiukan suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Yksityisten liikeasiakkaitten kohdalla ilmeni muutoksia eri suuntiin, toisinaan hyvinkin tuntuja.

Korkomäärät.

Sen jälkeen kun korkomääriä syksyllä 1950 oli korotettu pitkin linjaa, pysyi korkotasoin melkein kertomusvuoden loppuun saakka muuttumattomana. Syksyllä ilmeni tosin jonkin verran kevenemistä rahamarkkinoilla, mutta se olisi tuskin vielä johtanut korkomäärien alentamiseen, ellei vakauttamisohjelmaan olisi otettu tätä tarkoittavaa kohtaa, jolla lähinnä haluttiin keventää asuinkiinteistöjen asemaa. Näin ollen eduskunnan pankkivaltuusmiehet lokakuun 18 päivänä päättivät alentaa Suomen Pankin soveltamia korkomääriä 2 % joulukuun 16 päivästä lukien. Alin diskonttokorko